

spoedige geboortedaling bij de inlandsche bevolking, hoopt eerder op een toename van haar economische activiteit binnen de sfeer van het westersch bedrijfsleven, waardoor dan, dank zij de verminderde economische drainage, meer middelen vrij komen voor voedselinvoer. Het komt ons niet onwaarschijnlijk voor, dat hij bij dit punt te weinig aandacht schenkt aan het inlandsche industriele kleinbedrijf, ook als scholing voor ondernemers en arbeiders (zij het wellicht pas in een volgende generatie!) voor hogere bedrijfsvormen. Het afzetgebied, dat de inheemsche bevolking van Ned. Indië, niettegenstaande haar geringe middelen, door haar groot aantal bieden kan, dient niet onderschat te worden. Beide factoren, geboortevermindering en sterkere „Wirtschaftsgeist“ der bevolking zullen o.i. vermoedelijk in de toekomst er hoofdzakelijk toe moeten bijdragen om de demografische moeilijkheden te overwinnen, waartegenover de Indische regering zich geplaatst ziet. Het lijkt ons niet onmogelijk dat, gezien de veranderde opvattingen dienaangaande, een wat zwaardere belasting der westersche ondernemingen in Indië ten bate van een nuttige welvaarts-politiek hiertoe zou kunnen bijdragen.

F. VAN HEEK.

Dr. C. C. W. Hijzeler, Boerenvoortvaring in de oude landschap. Termen en gebruiken van het boerenbedrijf in Drente. Deel I, Tekst, 380 blz.; Deel II, Platen. Van Gorcum & Comp., Assen, 1940, f 4.90.

Er valt in de laatste jaren in ons land een toenemende belangstelling te constateeren voor leven en werken van ons landbouwende volksdeel. Van dit m.i. verheugende verschijnsel is het boek van Dr. Hijzeler een symptoom. Deze lijvige Groninger dissertatie bevat een zeer uitvoerig en minutieus overzicht van de in de verschillende deelen van Drente in zwang zijnde — grotendeels reeds de vroeger in zwang zijnde — gewoonten en gebruiken bij de verschillende onderdelen van de agrarische arbeid en van de termen, waarmee men deze arbeid, de gebruikte werktuigen, het land enz. aanduidde. Daarnaast worden nog enkele andere onderwerpen, o.a. de bouw van het Drentse boerenhuis besproken.

De opzet van het boek is in hoofdzaak taalkundig en verder beschrijvend folkloristisch; het als zodanig te bespreken valt natuurlijk buiten het kader van dit tijdschrift. Het loont echter de moeite even op dit boek de aandacht te vestigen, daar verschillende gedeelten en in het bijzonder de conclusies, b.v. voor een sociograaf, die zich met Drente bezig houdt interessant en van belang zijn. Zo blijkt o.a. uit het onderzoek van Dr. Hijzeler, dat wat de termen en de gebruiken van het boerenbedrijf betreft Drente — d.w.z. het oude Drente, dus zonder de Veenkoloniën en andere later in cultuur genomen gebieden — in zes vrij scherp gescheiden delen uiteenvalt, die blijken samen te vallen met de zes „dingsspelen“, de zes rechtsgebieden, waarin Drente vroeger was verdeeld en die vermoedelijk van zeer oude oorsprong zijn. Naar alle waarschijnlijkheid zal niet alleen de „boerenvoortvaring“ maar zullen ook andere verschijnselen in het maatschappelijk leven dingsspelsgewijs verschillen en het is dus gewenst bij sociaal onderzoek in Drente met deze oude indeling rekening te houden.

E. W. HOFSTEE.